

Бистрицька Е.В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Костюк Л.В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПРОЦЕСИ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО КАПЕЛАНСТВА В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано діяльність медичного капеланства в Україні, підкреслено необхідність його подальшого впровадження в умовах російсько-української війни. Проведено аналіз законодавчого забезпечення діяльності капеланів у закладах охорони здоров'я й зазначено, що правове забезпечення діяльності військових і пенітенціарних капеланів є основою для інституалізації медичного капеланства. Огляд історіографії свідчить, що проблема медичного капеланства не достатньо досліджена. Більшість науковців зосереджують свою увагу на аналізі стану капеланства у ЗСУ та пенітенціарних установах. Відтак питання інституалізації капеланства, зокрема медичного, у різних сферах життєдіяльності суспільства вимагає подальшого осмислення. Методологія дослідження. Для реалізації окресленої мети використано загальнонаукові методи та комплекс методів історичного дослідження. Зокрема застосовано, проблемно-хронологічний, історико-компоративний методи. Використано структурно-функціонального методу уможлиблює аналіз організаційних і правових засад функціонування медичного капеланства та з'ясування стану його інституалізації. Наукова новизна полягає у системності аналізу процесу інституалізації медичного капеланства в Україні, що передбачає з'ясування змісту законодавчих ініціатив та виявлення гальмівних факторів, які перешкоджають ефективній діяльності капеланів у медичних закладах. Висновки. Активна фаза російсько-української війни активізувала формування правового поля діяльності інституту медичного капеланства. Урядом прийнято низку важливих законодавчих актів, які започаткували процес його інституалізації й уможливили створення капеланських служб та призначення капеланів на посади у закладах охорони здоров'я.

Ключові слова: капелан, охорона здоров'я, медичне капеланство, душпастирство, душпастирська опіка, російсько-українська війна.

Постановка проблеми. Початок ХХІ ст. в історії людства характеризується глобальними соціальними викликами, які не мали аналогів в попередній історії. Виникнення кризових станів, як то глобальні пандемії, техногенні катастрофи, масові терористичні акти та локальні війни, зростаюча агресивність тоталітарних режимів, що зокрема призвело до широкомасштабного вторгнення російських військ на територію суверенної України та інші вимагають переосмислення діяльності усталених інституцій. Серед них належне місце займає Церква в різноманітні її конфесій. Зокрема, в Україні активізовано діяльність релігійних організацій, які здатні реагувати на потреби суспільного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема капеланства, його історичних рефлексій та сучасного стану у різних сферах суспільного життя є предметом дослідження сучасної науки. Це полідисциплінарна тема якою займаються

історики, політологи, філософи, соціологи, правознавці та представники інших наукових напрямків. Більшою мірою опрацьовано в українській науці тема капеланства в пенітенціарній системі та Збройних силах України. Наприклад, заслуговують на увагу публікації Е. Бистрицької, Н. Волік [1, 2], Е. Бистрицької, Л. Костюк [3]. Аналіз стану розвитку медичної капеланської служби та законодавчого регулювання присутності капеланів у закладах охорони здоров'я висвітлено у працях окремих українських науковців. Зокрема становлення правових засад капеланства в медичній сфері досліджено в наукових публікаціях С. Кирилюка [5], о. Андрія Логіна [7], С. Убогова, І. Остащука [18] та інших. З огляду на новизну проблематики та незавершеність процесу інституалізації медичного капеланства в Україні ця тема вимагає подальшого аналізу та ґрунтових праць.

Постановка завдання. На основі комплексного й об'єктивного аналізу законодавчих актів

України, наукової літератури проаналізовано правове поле діяльності медичних капеланів, інституційні процеси становлення медичного капеланства, його затребуваність в українському суспільстві в умовах російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Характерною рисою діяльності сучасних релігійних організацій є розгортання різноманітних соціальних програм. Важливе місце в соціальному служінні Церкви займає капеланство. Це відносно нова сфера діяльності релігійних організацій, яка була започаткована або відновлена в роки незалежності України. Анексія Криму, частини Донецької та Луганської областей Російською Федерацією пришвидшили процес законодавчого врегулювання організаційно-правових засад військового капеланства. Актуальність цього напрямку була зумовлена початком російсько-української війни у 2014 р., коли зросли духовно-релігійні потреби воїнів та кількість психологічно травмованих громадян.

Серед необхідних напрямків капеланства в умовах широкомаштабної російсько-української війни є актуалізація медичного капеланства, яке здійснюється в закладах охорони здоров'я. Священнослужителі або інші представники релігійної організації, зокрема з тих, хто не має духовного сану, забезпечують релігійні потреби і духовну підтримку пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я. Прийнято вважати, що обов'язки медичного капелана включають проведення богослужінь та релігійних обрядів, забезпечення вірян релігійною атрибутикою та релігійною літературою, ознайомлення бажаючих з основами релігійного вчення, здійснення індивідуальної душпастирської опіки тощо [16, с. 17; 17, с. 71]. Проте практикуючи медичні капелани все більше виходять за межі своїх традиційних обов'язків. Адже фізичні травми переважно супроводжуються духовними стражданнями, явними психологічними проблемами. Такі стани вимагають залучення священнослужителів до виявлення та лікування психологічних девіацій та психіатричних хворіб [7]. Наприклад, С. Кирилюк (лікар-психіатр і одночасно священник ПЦУ) пропонує формувати українську модель медичного капеланства, яка включає взаємодію «священник – сімейний лікар – психіатр – клінічний провізор» [5, с. 273].

Вивчення зарубіжного досвіду медичного капеланства свідчить, що до духовної опіки хворих у клініках або інших закладах охорони здоров'я (лікарнях, госпіталях, хоспісах, полових будин-

ках, центрах медико-соціальної реабілітації, диспансерах, санаторно-курортних закладах, будинках дитини та інтернатах для громадян похилого віку, центра соціально-психологічної реабілітації тощо) залучають священників з вищою богословською освітою. Як правило, вони додатково отримують післядиплому клінічну підготовку. Виконання цих освітніх умов уможливує здійснення ними капеланської діяльності у медичних закладах. Закордоном медичні капелани працюють на посадах штатних працівників або волонтерів.

Слід зауважити, що медичне капеланство в Україні, на відміну від військового капеланства, ще вимагає організаційно-правового врегулювання і є необхідною умовою його системності і цілісності. На жаль, більшість священнослужителів місцевих релігійних громад не мають спеціальної підготовки і працюють на волонтерських або громадських засадах. Є випадки суб'єктивного ставлення керівників медичних закладів до необхідності залучення капеланів у медичну сферу. Беручи до уваги актуальність і важливість роботи капеланів в умовах війни, яка призводить до погіршення соціально-економічного та морального стану громадян, прийнято низку важливих рішень щодо врегулювання їхньої діяльності.

Насамперед, Законом України «Про свободу совісті та релігійних організацій» передбачено богослужіння та проведення релігійних обрядів в медичних закладах на прохання громадян (ст. 21) [10]. Цивільний кодекс України (ч. 2 ст. 287) та Основи про законодавство України про охорону здоров'я (п. «к», ч. 1 ст. 6.) закріпили право пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні в медичному закладі, на участь в богослужінні та релігійних обрядах [20, 9].

У роки російсько-української війни питання медичного капеланства неоднаразово було предметом обговорення у церковному середовищі, зокрема на засіданнях Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО). Було прийнято консолідоване зверення до Прем'єр-міністра України та Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ України), в якому підкреслювалося необхідність розгортання програм медичного капеланства та його впровадження на державному рівні.

Для формування організаційно-правових засад діяльності медичних капеланів послужили законодавчі акти, що стосувалися капеланів в органах та установах Державної пенітенціарної служби України (14.05.2015 р., № 419-VIII) та в Збройних силах України (27.01.2015 р.) [11]. Від-

так, Громадська рада при МОЗ України, яка провела низку консультацій з членами ВРЦіРО, подала у 2016 р. законопроект до Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я про запровадження медичного капеланства¹.

Слід зауважити, що окремі положення законопроекту суперечили уже існуючим законодавчим актам й вимагали доопрацювання. Дискусія, яка розгорнулася на засіданні профільного комітету, виявила слабкі сторони законопроекту й він був відхилений. Тому наказом МОЗ (7 червня 2019 р., № 1321) було сформовано робочу групу із питань впровадження капеланства у сферу охорону здоров'я.

Попри те, що законопроект про впровадження капеланства був відхилений профільним комітетом Верховної ради, члени ВРЦіРО продовжили роботу у напрямку розвитку медичного капеланства. Цьому сприяло заснування у квітні 2020 р. Асоціації капеланів в охороні здоров'я (АКОЗУ), яку очолив Сергій Убогов. Одночасно він займав посаду співробітником Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика та був старшим пастором громади Християн Віри Євангелівської. У 2021 р. АКОЗУ очолив доктор богослов'я Руслан П'яста, протоієрей УГКЦ. Діяльність Асоціації підкреслювала важливість медичного капеланства для соціального захисту

¹ У даному законопроекті пропонувалося: частину першу статті 3 «Поняття і терміни, що вживаються в законодавстві про охорону здоров'я» доповнити новим абзацом такого змісту: «душпастирська опіка – діяльність в закладах охорони здоров'я священнослужителів (капеланів), уповноважених релігійними організаціями, статуту (положення) яких зареєстровані у встановленому законом порядку, спрямована на забезпечення релігійних та духовних потреб пацієнтів, членів їх сімей, а також працівників закладів охорони здоров'я»; пункт «к» частини першої статті 6 «Право на охорону здоров'я» викласти у такій редакції: «Кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає: ... к) право пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я, на допуск до нього інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката, осіб, які здійснюють благодійну діяльність (волонтерів, представників благодійних, громадських, релігійних організацій), а також священнослужителя (капелана) для здійснення душпастирської опіки, у тому числі шляхом відправлення богослужіння та релігійного обряду»; розділ III «Основи організації охорони здоров'я» доповнити новою статтею 242 такого змісту: «Стаття 242. Душпастирська опіка в сфері охорони здоров'я Держава сприяє забезпеченню свободи совісті і віросповідання, гармонізації державно-конфесійних відносин, координації міжконфесійної співпраці та розвитку душпастирської опіки в сфері охорони здоров'я, яка спрямована на забезпечення релігійних та духовних потреб пацієнтів, членів їх сімей, а також працівників закладів охорони здоров'я усіх форм власності та підпорядкування, що є складовою комплексного підходу до охорони здоров'я.

громадян України. Тим паче, що функціонування подібних організацій є характерним явищем для багатьох країн Європи, Америки та Азії [4].

Важливим кроком на шляху формування правого поля діяльності інституту медичних капеланів стало включення до Національного класифікатора медичних інтервенцій НК 026:2021 духовної опіки, яка є складовою паліативної допомоги відповідно до Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом МОЗ від 4 червня 2020 р. № 1308. А вже у 2021 р. професію «капелан в охороні здоров'я» було внесено до Класифікатора професій ДК 003:2010.

Зазначимо, що проблемою душпастирства охорони здоров'я греко-католики стала системно займатися від 2004 р., коли Декретом кардинала Любомира Гузара була створена Комісія народного здоров'я Києво-Галицької митрополії УГКЦ. У 2011 р. Комісія була реорганізована в Комісію УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я. Впродовж функціонування Комісії греко-католицьке духовенство здобуло значний досвід опіки над вірними з проблемами здоров'я та їх родинами.

Відтак у березні 2021 р. за сприяння АКОЗУ було засновано у м. Львові регіональну Асоціацію Західного регіону, яка об'єднала капеланів Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської та Чернівецької областей. Предметно, що у вищих духовних школах та семінаріях постало питання щодо запровадження навчального курсу з підготовки медичних капеланів. Зауважимо, що того ж року у двох лікарнях м. Львова (ОХМАДИТ та Онкологічний регіональний лікувально-діагностичний центр) у штатний розпис було введено посаду медичного капелана [14]. Розвиваючи практичне капеланство, УГКЦ опирається на досвід своїх закордонних громад. У 2019 р. отець Віталій Микитин із Зальцбурга (Австрія) розпочав читати курс медичного капеланства. До участі у навчанні було запрошено 10 львівських священників, які служать в медичних закладах [13].

Протягом 2021 р. Громадська рада при МОЗ з питань співпраці ВРЦіРО та АКОЗУ, опираючись на міжнародний досвід стандартів медичного капеланства, опрацювала вимоги до клінічної підготовки капеланів [8]. За участі представників релігійних організацій України у 2021 р. відбувся Всеукраїнський стіл на тему «Впровадження професійного капеланства у сфері охорони здоров'я». 30 учасників конференції підкреслювали у своїх виступах важливість проблеми й прийняли резолюцію щодо необхідності впровадження інсти-

туту професійного капеланства у сфері охорони здоров'я. Йшлося про створення програми клінічної капеланської підготовки. Було заявлено, що у цьому процесі необхідно опиратися на заклади духовної та медичної освіти, залучити їх до розробки інформаційно-просвітницьких матеріалів та навчальних курсів з питань медичного капеланства. В резолюції зазначалася необхідність створення Етичного кодексу капелана та Професійного стандарту капелана в системі охорони здоров'я України [6].

Наступного року в законодавчі акти України було внесено низку доповнень, які сприяли формалізації інституту медичного капеланства. Зокрема, були внесені зміни до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2022 р., № 385 про посаду «капелан в охороні здоров'я». Згідно з ним, до розділу «Професіонали з вищою немедичною освітою з психологічної допомоги та духовної опіки у сфері охорони здоров'я» було внесено перелік посад професіоналів із вищою немедичною освітою [12]. У цьому документі були прописані вимоги до спеціальності та спеціалізації капеланів. Претендувати на посаду «капелан охорони здоров'я» могли особи бакалаврського рівня освіти спеціальності «Богослов'я» або вищої духовної освіти еквівалентного рівня. Такі кандидати до 1 січня 2026 р. мають здобути спеціалізацію за фахом «Клінічне душпастирство». Зауважимо, що досвід підготовки медичних капеланів на той час мали окремі духовні навчальні заклади. Наприклад, підготовку медичних капеланів у 2008 р. розпочала Київська богословська семінарія (КБС). На базі цього навчального закладу за сприяння низки національних та зарубіжних громадських організацій була відкрита уніфікована навчальна програма «Пасторсько-капеланське керівництво» для підготовки служителів наступних кваліфікаційних рівнів: «Молодший спеціаліст», «Бакалавр богослов'я», «Бакалавр гуманітарних наук» [17].

У 25 січня 2023 р. затверджено кваліфікаційні характеристики на професії «капелан в охороні здоров'я» та «помічник капелана в охороні здоров'я». Доречно додати, що того ж року робоча група представників різних конфесій та МОЗ України розпочала роботу над створенням Про-

фесійного стандарту капелана. 10 березня 2023 р. Національне агенство кваліфікацій зареєструвало АКОЗУ на розроблення проектів професійних стандартів капелана та помічника капелана в охороні здоров'я. На початку квітня 2024 р. Професійний стандарт «Помічник капелана в охороні здоров'я» та Професійний стандарт «Капелан в охороні здоров'я» були розроблені та затверджені згідно з вимогами Кодексів законів про працю України [14, 15].

Принагідно зазначимо, що релігійні організації також ведуть підготовку медичних капеланів. Станом на 2024 р. в західних областях України нараховується найбільша кількість сертифікованих медичних капеланів, які можуть бути включенні в штат медичних закладів. Серед Церков першість у цьому сегменті належить УГКЦ. За останні роки 40 греко-католицьких священників закінчили навчання та отримали сертифікат [22]. Зрозуміло, що така кількість сертифікованих капеланів є недостатньою для нашої країни. Наприклад, в Тернопільсько-Зборівській єпархії УГКЦ до штатного розпису медичних закладів введено лише 2 медичних капелани [21]. Усі інші, які опікуються хворими та їх родинами у медичних закладах, працюють на волонтерських засадах.

Висновки. Таким чином, в період незалежності України розпочався процес становлення інституту капеланства, який охопив різні сфери життєдіяльності суспільства. Активна фаза російсько-української війни активізувала формування правового поля діяльності інституту медичного капеланства. Урядом, церковними та громадськими організаціями зроблено низку важливих кроків для його розвитку. До законодавчих актів України внесено доповнення, які легітимізують надання духовної опіки пацієнтам медичних закладів МОЗ України. Зокрема, до Національного класифікатора медичних інтервенцій включено професії «капелан в охороні здоров'я» та «помічник капелана» – до Національного класифікатора професій, що своєю чергою уможливило створення капеланських служб та призначення капеланів на посади у закладах охорони здоров'я. Проте процес оформлення правового поля діяльності медичних капеланів триває і не набув свого завершення.

Список літератури:

1. Bystrytska E., Volik N. «Be close!»: Service of Military Chapals in the Conditions of the Russian-Ukrainian War (2014–2022)». *Religious Particularism vs. Religious Universalism* / ed. By Zoran Matevski. Ethics International Press, 2023, 216 p.
2. Бистрицька Е., Волік Н. Правові та організаційні засади функціонування інституту капеланства в Україні. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід.* / Ред. кол. Ваку-

ленко Д. В., Морська Н. Л., Поперечна Г. А. Тернопіль: Видавничий центр Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2019. 162 с.

3. Бистрицька Е., Костюк Л. Становлення медичного капеланства в Україні як відповідь на виклики сьогодення. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід*: збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції, 11–12 травня 2023 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н. Л., Литвин Л. М., Поперечна Г. А. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В. 2023. С. 244–247.

4. В Україні у системі охорони здоров'я засновано Асоціацію капеланів. Режим доступу: https://risu.ua/v-ukrajini-u-sistemi-ohoroni-zdorov-ya-zasnovano-asociaciyu-kapelaniv_n103891 (дата звернення 29.04.2023 р.)

5. Кирилюк С. Інтегральний менеджмент мультидисциплінарного служіння медичного капелана. / Церква Христова: місія, традиції, сьогодення. / Упорядник прот. В. Вакін. К.: Дух і Літера, 2021. С. 272–273.

6. Медики та релігійні діячі затвердили Резолюцію про впровадження медичного капеланства в Україні. Режим доступу: https://risu.ua/mediki-ta-religijni-diyachi-zatverdili-rezolyuciyu-pro-vprovadzhennya-medichnogo-kapelanstva-v-ukrajini_n117015 (дата звернення 29.04.2023 р.)

7. О. Андрій Логін «Медичний капелан – це священник, який співпереживає разом із людиною її життєву ситуацію». Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/o-andriy-login-medichniy-kapelan-ce-svyashchenik-yakiy-spivperezhivaie-razom-iz-lyudinoyu-yiyi> (дата звернення 29.04.2023 р.)

8. У лікарнях України відтепер офіційно працюватимуть капелани. Режим доступу: https://risu.ua/u-likarnyah-ukrajini-vidteper-oficijno-pracyuvatimut-kapelani_n133360 (дата звернення 29.04.2023 р.)

9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України № 2801-ХІІ від 11.1992 р. (зі змінами). / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення 15.04.2023 р.)

10. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України № 987-ХІІ від 23.04.91 р. / Верховна Рада України : офіційний веб-портал. Режим доступу: <http://zakonrada.gov.ua/laws/show/ru/987-12> (дата звернення 24.04.2023 р.)

11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності священнослужителів (капеланів) в органах та установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України: Закон України № 419-VIII від 05.15 р. / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-19> (дата звернення 24.04.2023 р.)

12. Про внесення змін до Переліку посад професіоналів з вищою немедичною освітою: Наказ Міністерства охорони здоров'я № 1782 від 20.09.2022 р. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1303-22#Text> (дата звернення 24.04.2023 р.)

13. Професія – бути поруч. Як працюють медичні капелани у час пандемії та чому слово лікує? Режим доступу: <https://synod.ugcc.ua/data/profesiya-butuy-poruch-yak-pratsuyut-medychni-kapelany-u-chas-pandemiy-ta-chomu-slovo-liku-7284/> (дата звернення 28.04.2023 р.)

14. Професійний стандарт «Капелан в охороні здоров'я». Режим доступу: [602-profesijnij_standart_kapelan_v_ohoroni_zdorova_zatverdzenij.pdf](https://risu.ua/profesiynij-standart-kapelan-v-ohoroni-zdorova-zatverdzenij.pdf) (дата звернення 12.09.2024 р.)

15. Професійний стандарт «Помічник капелана в охороні здоров'я». Режим доступу: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/603-profesijnij_standart_pomicnik_kapelana_v_ohoroni_zdorova_zatverdzenij.pdf (дата звернення 12.09.2024 р.)

16. Timmins F., Caldeira S., Murphy M., Pujol N., Sheaf G., Weathers E., Whelan J., Flanagan B. *The Role of the Healthcare Chaplain: A Literature Review*. Journal of Health Care Chaplaincy. 2017, Jun 21. P. 1–20.

17. Розвиток медичного капеланства в Україні: передумови, потреби та перспективи. *Відеоматеріали всеукраїнської міжконфесійної конференції. 28-29 січня, 2016*. Київ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vmg4Xkxmzgw> (дата звернення 5.11.2024 р.)

18. Убогов С. Г., Остащук І. Б. Сучасний стан та перспективи впровадження капеланства в системі охорони здоров'я України. *Сучасний вимір медичної науки та практики*: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції 11–12 травня р. 2018 р. Дніпро, 2018. С. 71–76.

19. У двох лікарнях Львова запровадять посаду медичного капелана. Режим доступу: https://tvoemisto.tv/news/u-dvoh-likarnyah-lvova-zaprovadyat-posadu-medychnogo-kapelana_117118.html (дата звернення 24.04.2023 р.)

20. Цивільний кодекс України. / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Режим доступу: <http://zakonrada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 15.04.2023 р.)

21. Інтерв'ю о. Андрія Желізко, голова комісії у справах охорони здоров'я Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ (08.05.2024 р.). / Архів Е. Бистрицької.

22. Інтерв'ю о. Андрія Дахим, настоятель парафії святої Великомучениці Теклі Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ, капелан Комунальної лікарні № 2, м. Тернопіль (12.09.2024 р.) / Архів Л. Костюк.

Bystrytska E.V., Kostyuk L.V. PROCESSES OF INSTITUTIONALIZATION OF THE MEDICAL CHAPLAINCY IN UKRAINE

The article analyzes the activities of medical chaplaincy in Ukraine, emphasizing the need for its further implementation in the conditions of the Russian-Ukrainian war. An analysis of the legislative support for the activities of chaplains in healthcare institutions is carried out and it is noted that the legal support for the activities of military and penitentiary chaplains is the basis for the institutionalization of medical chaplaincy. A review of historiography shows that the problem of medical chaplaincy has not been sufficiently studied. Most scientists focus their attention on analyzing the state of chaplaincy in the Armed Forces of Ukraine and penitentiary institutions. Therefore, the issue of institutionalizing chaplaincy, in particular medical, in various spheres of society requires further understanding. Research methodology. To achieve the stated goal, general scientific methods and a complex of historical research methods were used. In particular, problem-chronological, historical-comparative methods were applied. The structural-functional method used makes it possible to analyze the organizational and legal foundations of the functioning of medical chaplaincy and to clarify the state of its institutionalization. The scientific novelty lies in the systematic analysis of the process of institutionalization of medical chaplaincy in Ukraine, which involves clarifying the content of legislative initiatives and identifying inhibiting factors that hinder the effective activity of chaplains in medical institutions. Conclusions. The active phase of the Russian-Ukrainian war intensified the formation of the legal field of activity of the institute of medical chaplaincy. The government adopted a number of important legislative acts that initiated the process of its institutionalization and enabled the creation of chaplaincy services and the appointment of chaplains to positions in health care institutions.

Key words: chaplain, health care, medical chaplaincy, pastoral care, pastoral care, Russian-Ukrainian war.